

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Çizgi Film Karakterleriyle Özdeşim Kurma Eğilimleri

Identification Tendencies of Preschool Children with Cartoon Characters

 <https://doi.org/10.52105/temelegitim.21.4>

Yemliha COŞKUN¹

 <https://orcid.org/0000-0003-2231-3676>

Ahmet ÖNEM²

 <https://orcid.org/0000-0003-4162-5456>

Geliş Tarihi/Received: 24/08/2023 Kabul Tarihi/Accepted: 13/10/2023 Yayın Tarihi/Published: 15/01/2024

Özet:

Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönem çocuklarının çizgi film karakterleriyle özdeşim kurma eğilimlerini incelemektir. Ayrıca çocukların izledikleri çizgi filmlerin belirleyicisi durumundaki kişilere, izledikleri çizgi filmlere, en çok sevdikleri çizgi filmlere, en çok sevdikleri çizgi film karakterlerine, bu karakterleri sevmeme nedenlerine, sevmedikleri çizgi film karakterlerine ve bu karakterleri sevmeme nedenlerine yönelik düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim kullanılmıştır. Çalışma grubunda tabakalı örnekleme yoluyla seçilen okul öncesi eğitime devam eden beş-altı yaş grubundaki otuz beş çocuk yer almıştır. Çalışmanın verileri görüşmeler yapılarak toplanmış ve verilerde betimsel analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların izledikleri çizgi filmlerde daha çok kendilerinin belirleyici olduğu, en çok izledikleri çizgi filmin Rafadan Tayfa olduğu, en çok sevdikleri karakterlerin İbi, Tosi, Niloya olduğu, olumlu davranışlar gösteren ve insanüstü özelliklere sahip olan karakterleri daha çok sevindikleri ve yerinde olmak istedikleri, sevmedikleri karakterlerin Kâmil, Joker, Pepee olduğu, olumsuz davranışlar gösteren ve olumsuz özelliklere sahip olan karakterleri sevmedikleri ve yerinde olmak istemedikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Özdeşim Kurma, Çizgi Film, Çizgi Film Karakteri

Abstract:

The purpose of this research is to examine the tendency of preschool children to identify with cartoon characters. In addition, it has been tried to determine the thoughts of children about the people who are the determinants of the cartoons they watch, the cartoons they watch, the cartoons they like the most, the cartoon characters they like the most, the reasons for liking these characters, the cartoon characters they don't like and the reasons for not liking these characters. Phenomenology, one of the qualitative research methods, was used in the study. Thirty-five children in the age group of five-six attending pre-school education, selected through stratified sampling, were included in the study group. The data of the study were collected through interviews and descriptive analysis was used in the data. As a result of the research, children are more decisive in the cartoons they watch, the cartoon they watch the most is Rafadan Tayfa, the characters they like the most are İbi, Tosi, Niloya, they like the characters with positive behaviors and superhuman characteristics more and they want to be in place. It was observed that the characters they dislike are Kamil, Joker and Pepee, and that they don't like characters that showed negative behavior and had negative characteristics, and that they don't want to be in their place.

Keywords: Identification, Cartoon, Cartoon Character

Önerilen Atıf Bilgisi/To Cite This Article: Coşkun, Y., & Önem, A. (2024). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Çizgi Film Karakterleriyle Özdeşim Kurma Eğilimleri, *Temel Eğitim Dergisi*, 21, 42-54.

Bu makale Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) lisansı ile lisanslanmıştır. Makalenin okuma, indirme, kopyalama, dağıtma ve yazdırma hakları herkes için kalıcı olarak serbest bırakılmıştır.

This article is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license and permanently free for everyone to read, download, copy, distribute and print.

¹ Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Kahramanmaraş, Türkiye, ycoşkun@ksu.edu.tr

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye, ahmetonemm@gmail.com

1. Giriş

Çocukların televizyon yayınları ile tanıştıkları ilk yer genellikle aile ortamıdır (Bilgin Ülken, 2011). Televizyon yayınları toplumun farklı grupları hedef alınarak gerçekleştirilmekte ve her grup kendi merak, beğeni ve isteği doğrultusunda çeşitli programları izlemektedir (Tokgöz, 1984). Bu hedef kitlelerinden birini oluşturan çocuklara yönelik programların çoğunluğu eğlendirirken eğitir unsuru üzerine hazırlanmaktadır. Bu doğrultuda çocukların ilgilerini, dikkatlerini üzerinde topladığı ve buna bağlı olarak yaşamlarını etkilediği için çocukların izledikleri televizyon programını nasıl algıladıkları, bu programlardan neler öğrendikleri, kavradıkları önem taşımaktadır (Güler, 1989). Çocuk programlarının içerisinde çizgi filmler oldukça yer tutmaktadır. Çizgi filmlerin göz alıcı renkleri, işitsel farklılıkları, çeşitli hareketlere açık olması, değişik nitelikte karakterlere ve olaylara yer vermesi çocukların küçük yaşlardan itibaren çizgi filmleri sevmelerini ve çizgi filmlere bağlanmalarını sağlamaktadır (Yağlı, 2013). Çocukların yoğun ilgisine bağlı olarak da günümüzde çizgi filmler sadece çizgi film yayınları yapan kanalların ve diğer kanallardaki çizgi filmlerin sayısındaki artışa bağlı olarak televizyon ve internet ortamında gün geçtikçe kendine daha çok yer bulmaktadır (Türkmen, 2012). Ayrıca gelişen teknoloji ile birlikte çizgi filmler hızlı bir şekilde üretilmektedir (Oyero ve Oyesomi, 2014).

Günümüzde özellikle eğitici özelliklere sahip çizgi filmler ile çocukların gelişimine olumlu etki yaptığı düşünülen içerikler üretilmeye çalışılmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çocukların yararının gözetildiği çizgi filmler daha çok tercih edilmektedir. Okul öncesi dönemde çocukların çevrelerinde inceleme ve araştırma yapmalarının yanı sıra etraflarında gerçekleşen her şeyin onlarda merak ve ilgi uyandırdığı (Akkoyunlu ve Tuğrul, 2002) düşünülürken çocukların bilimsel merak ve araştırma gereksinimlerini karşılayabilmelerine, ayrıca bilime yönelik temel kavram ve değerleri öğrenmelerini kolaylaştırıcı içeriğe sahip çizgi filmlerin varlığı oldukça önemlidir (Bayır ve Günşen, 2017). Çocuklar izledikleri çizgi filmlerden daha önce duymamış oldukları sözcükleri öğrenerek bunları yaşamlarında kullanma deneyimleri kazanabilmektedir (Güngör, 2014). Konuşma biçimlerine yansıdığı gibi sosyal ilişkilerine ve akranlarına olan davranışlarına da etkisi olmaktadır (Wijethilaka, 2020). Birçok konuda yeni bilgiler öğrenerek bunları davranışa dönüştürebilmektedirler (Adak, 2004). Ayrıca modellerin çocuğun yaşamındaki benzer şekilde davranışlarda bulunmaları ve olumlu sonuçlar elde etmeleri, çocuğun bu davranışları yapması için harekete geçirici bir etkisi vardır (Bandura, 2009). Bunların yanı sıra çizgi filmler rol modelleri sunarak, çocukların cinsiyet rollerine ilişkin bilgiler elde etmelerine de olanak sağlamaktadır (Dereobalı, 2009). Ancak olumlu yönlerinin yanı sıra çizgi filmlerin çocuklar açısından bazı olumsuzlukları da içerisinde barındırdığı göz ardı edilmemelidir. Çocukların zamanını alan bu tür programların, onların kendi kendine deneyerek bulacağı ve öğrenebileceği bazı konuları hazır bir biçimde vererek, çocukları öğrenme etkinlikleri açısından pasifleştirebilmektedir (Ünlü, 1989). Ayrıca çocuklar için hazırlanmış programların yer yer cinsellikle ilgili görüntüleri andırması, çocukların zamansız bir biçimde cinselliğe yönelik bilgiler edinmesine de yol açmaktadır (Şentürk ve Turğut, 2011). Bunun yanında programların aşırı bir şekilde izlenilmesi çocukların hareketsiz kalmalarına, iletişimde sorun yaşamalarına, çözüm gerektiren konularda başarısız olmalarına, fiziksel rahatsızlıklara ve huzursuzluğa neden olabilmektedir (Büyükbaykal, 2007; Temizyürek ve Acar, 2014). Ayrıca her ne kadar çocuklar için uyarıcı sembollerle önlem alınıyor olursa bile uygun niteliğe sahip olmayan yayınlarda yapılabilmektedir (Öztürk Samur vd., 2014). Çocukların bu tür yayınların zararlarından sakınabilmesi ancak ailelerin bilinçli bir televizyon izleyicisi olmalarına bağlıdır (Coşkun ve Arslantaş, 2016). Ailelerin bir kısmı yayınlanan programları izlemeye yönelik özendirici etkinliklerde bulunmakta, gerektiğinde kurallar koymakta ve bilinçli hareket etmektedir (İşçibaşı, 2003). Fakat bazı aileler çocuğun televizyon karşısında geçirdiği zamanı, izlediği programların içeriğini ve niteliğini önemsememekte, denetlememektedir. Bu anlamda ailenin sergilemiş olduğu tutumun, çocuğun özdeşim kurabileceği çizgi film karakterlerinin seçiminde önemli bir etken olduğunu söylemek mümkündür.

Özdeşim kurma, çocuğun çevresinde yer alan kendisi için daha önemli olan bir kişinin duyuş, davranış ve fikirlerini örnek alarak taklit etmesi, model almasıdır (Mangır ve Baran, 1990). Kırık'a (2013) göre çocuklar yaşamlarının ilk yıllarında toplumun benimsediği değerleri kazanmaya ve kişiliğini oluşturmaya başlamakta, özdeşim kurabilecekleri modelleri bulmaya çalışmaktadır. Bu durum çocukların kişilik gelişimlerini etkilemesi bakımından önemli olduğu için gelişim seviyelerine uygun nitelikte modellere yönlendirilmeye gereksinimleri vardır (Arslan, 2004). Bu süreç, çocuk yetişirken yakınlarından özellikle anne, babasından ve toplumdan öğrenip kendine özgü kıldığı bütün davranış, tavır ve değerlerin temelini oluşturmaktadır. Özdeşleşmenin oluşabilmesi için de örnek alınan kişilerin yararlı niteliklerinin olması, bu kişilerle güven ve sevgi bağının oluşması, çocuğun aralarında bir benzerlik hissetmesi (Fişek ve Yıldırım, 1983) ve bu durumun süreklilik kazanması gerekmektedir. Anne, baba ve yakın çevrenin yanında

çizgi film karakterleri de bu konuda etkili olmaktadır. Okul öncesinden itibaren çocuklar çizgi film karakterlerini model alarak onların niteliklerini oynadıkları oyunlarda ve yaşamları içerisinde göstermektedirler (Can, 1995; Yavuzer, 1996). Çoğunlukla karakterlerin fiziksel özellikler açısından daha gösterişli, alımlı, güçlü, güzel olması çocukların ilgisini daha çok çekmekte ve kolay bir şekilde onlara öykünmektedirler (Uluyağcı ve Yılmaz, 2007). Bu etkiyi anlama adına, Işıtan'ın (2014) çizgi film karakterlerinin bulunduğu kitapları çocukların daha çok benimsediğini belirtmesi önemlidir. Hatta Çelenk'e (1995) göre çizgi film karakterleri çocukların satın alma davranışları üzerinde de etkili olmaktadır. Çocuklara yönelik giysilerde, okul araç-gereçlerinde, yiyeceklerde, müzikte, dokuma ürünlerinde (Türkmen, 2012), oyuncaklarda çizgi film karakterleri yer aldığı bu ürünler çocukların ilgisini ve dikkatini çekmekte, onlar tarafından daha çok tercih edilmektedir.

Oruç vd. (2011) göre çocuklar okul öncesi dönemde somut ile soyut durumların farkına varamadıklarından dolayı çizgi filmlerde rol-model olarak aldıkları karakterlerin yaptıkları davranışları kendileri de yapabilmekte, onların düşünce biçimlerini, niteliklerini sahiplenebilmektedir. Bu gelişmeler bazen olumsuz sonuçları beraberinde getirebilmektedir. Özellikle macera içeriğine sahip çizgi filmlerde bulunan şiddet sahneleri (Yıldız, 2016) ve olağanüstülük etkili olmaktadır. Bu durum çocukların uyku sorunu yaşamalarına, tek başına duramamalarına, korkuya ve kaygıya (Doğan ve Göker, 2012) saldırgan davranışlar göstermelerine neden olabilmektedir (Özakar ve Koçak, 2012). Okul öncesi dönemde çocukların hayali ve gerçek olayları algılamada zorlanmaları izlediklerinden etkilenmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda çocukların tek başına ve kontrolsüz bir şekilde bırakılmaları (Aktaş Arnas, 2005), algıladıkları ve özdeşim kurdukları rol modellerin istenmeyen niteliklerini kişilik özelliği olarak benimsemelerine neden olabilir. Lieberman, Fisk ve Biely'in (2009) belirttiği gibi çocuk için ilgi çekici ve olumlu özelliklere sahip karakterlerin var olması çocuğa model olması bakımından oldukça önem taşımaktadır.

Okul öncesi dönemde çocukların özdeşim kuracakları rol modellere olan gereksinimleri göz önüne alındığında, çocukların yaşamlarında önemli bir yer kaplayan çizgi filmlerin ve çizgi film karakterlerinin etkisi doğal olarak yadsınmamaktadır. Özdeşleşme içerisinde oldukları karakterler onların duygu, düşünce, tutum ve davranışlarına yön verebilmektedir. Bu anlamda çizgi film karakterlerinin çocuklara olumlu ya da olumsuz etkilerinin bilinmesinin gerekliliği çocukların sağlıklı psikolojik gelişimleri açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda alana katkı sağlayacağı düşünülen bu çalışma ile okul öncesi dönem çocuklarının izledikleri çizgi filmlerin neler olduğunun bilinmesi, bu çizgi filmlerdeki karakterlerin yerinde olmak isteyip istemediklerinin ve yerinde olmak istedikleri karakterlere ilişkin nedenlerin belirlenmesi, çocukların çizgi film karakterleriyle özdeşim kurma eğilimlerini öğrenme adına katkı sağlayıcı olacaktır. Okul öncesi dönem çocuklarının çizgi film karakterleriyle özdeşim kurma eğilimlerinin incelenmesi temel amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, ayrıca çocukların izledikleri çizgi filmlerin belirleyicisi durumundaki kişilere, izledikleri çizgi filmlere, en çok sevdikleri çizgi filmlere, en çok sevdikleri çizgi film karakterlerine, en çok sevdikleri çizgi film karakterlerini sevmeme nedenlerine, sevmedikleri çizgi film karakterlerine ve çizgi film karakterlerini sevmeme nedenlerine yönelik düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın temel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

-Okul öncesi dönem çocukları çizgi film karakterlerini nasıl algılamaktadır?

-Okul öncesi dönem çocuklarının çizgi film tercihleri nelerdir?

2. Yöntem

Araştırma Modeli

Okul öncesi dönemdeki çocukların çizgi film karakterleriyle özdeşim kurma eğilimlerini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim kullanılmıştır. Olgu bilim, insanlar arasında ortak olarak deneyimlenen fenomen konusunda derinlemesine bilgi sahibi olunmasına imkân vermektedir (Creswell, 2021). Okul öncesi dönem çocuklarının çizgi film karakterlerini nasıl algıladıkları ve bu karakterlerle özdeşim kurmalarına ilişkin deneyimleri açıklanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubuna, Kahramanmaraş ili Dulkadiroğlu ve Onikişubat ilçelerinde okul öncesi eğitime devam eden beş-altı yaş grubundaki yirmi bir erkek, on dört kız toplam otuz beş çocuk katılmıştır. Çalışma grubuna dahil edilen çocukların bulunduğu okullar sosyo-ekonomik düzeyler dikkate alınarak seçilmiştir. Bu anlamda çalışma grubunun belirlenmesinde düşük gelir düzeyine sahip çevrede bulunan köy anaokulundaki öğrenciler alt sosyo ekonomik, şehir kenar mahallesinde orta gelir düzeyine

sahip çevredeki okul öğrencilerinin orta sosyo-ekonomik ve şehir merkezindeki üst gelir düzeyine sahip çevredeki okul öğrencilerinde üst sosyo-ekonomik olduğu düşünülerek üç kategori oluşturulmuştur. Alt kategoride sekiz erkek ve beş kız, orta kategoride yedi erkek ve dört kız, üst kategoride yedi erkek ve dört kız yer almıştır. Alt, orta ve üst kategorilerde yer alan çocuklarla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler aracılığıyla bütüncül bir bakış açısı sağlamanın yanı sıra kategoriler arası benzerlik ve farklılıklar konusunda bilgi sahibi olma amaçlanmaktadır. Bu nedenle çalışmada tabakalı amaçsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme yöntemi, çalışmada yer alan alt grupların niteliklerini betimleme, gösterme ve karşılaştırma imkânı sunmaktadır. Her gruba aynı sayıda katılımcı seçileceği gibi farklı sayıda katılımcı da seçilebilmektedir (Büyüköztürk vd., 2018).

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Görüşme, katılımcıların gözlenemeyen düşünce, niyet, deneyim, algı gibi özelliklerini anlamaya yardımcı olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmacıların hazırladığı yarı yapılandırılmış görüşme formunda yedi soru yer almaktadır. Görüşme formunda bulunan soruları bir alan uzmanı ve bir okul öncesi öğretmeni incelemiştir. Görüşme formunda yer alan soruların anlaşılabilirliği, açıklığı, çocukların gelişim seviyelerine uygunluğu ve araştırmanın amacına yönelik olup olmadığı konusunda görüşleri alınmıştır. Ayrıca görüşme sorularının uygunluğu, öncelikle biri kız diğeri erkek olmak üzere iki çocukla pilot çalışma şeklinde uygulama yapılarak kontrol edilmiştir. Bu sayede çalışma öncesinde görüşmelerin süresi, çocuklar tarafından soruların anlaşılabilirliği, çocukların verdikleri yanıtlar ve soruların yönlendirici olup olmaması hakkında bilgi edinilmiştir. Yapılan düzeltmeler sonucu görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşme formunda “İzleyeceğin çizgi filmleri kim seçiyor?”, “İzlediğin çizgi filmlerin adlarını, söyler misin?”, “En çok sevdiğin çizgi filmler hangileri, söyler misin?”, “Çizgi film kahramanlarından en çok sevdiğin hangisi, söyler misin?”, “Neden en çok bu çizgi film kahramanını seviyorsun?”, “Sevmediğin çizgi film kahramanı hangisi, söyler misin?”, “Bu çizgi film kahramanını neden sevmediğini söyler misin?” soruları yer almaktadır. Bu bağlamda araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla gerekli önlemler alınmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma için Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan 22.02.2022 tarihinde, 9 sayılı toplantı, 1 nolu karar ile etik uygunluk onayı alınmış ve Kahramanmaraş İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün izni doğrultusunda araştırma yürütülmüştür. Araştırmanın verileri 2021-2022 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde toplanmıştır. Araştırmanın yapılacağı okullara gidilerek okul yönetimi ve öğretmenlere araştırma ile ilgili bilgiler verilmiştir. Öğretmenler aracılığıyla ebeveynlere bilgilendirilmiş onam formu gönderilmiştir. Ebeveynleri tarafından izin verilen çocuklar çalışma grubuna dahil edilmiştir. Veriler toplanmaya başlamadan önce çocuklara yapılacak görüşme konusunda bilgilendirme yapılmış, istedikleri zaman görüşmeden ayrılacakları belirtilmiştir. Görüşmelerin bir kısmı müdür yardımcısı odasında, bir kısmı okul bahçesinde, bir kısmı ise boş bir sınıfta sessiz bir ortam göz önüne alınarak bireysel olarak gerçekleştirilmiş, çocukların kendini rahat ve güvende hissetmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Çocuklarla yapılan görüşmelerin süresi ortalama beş dakika sürmüştür. Çocukların verdikleri yanıtlar değiştirilmeden kaydedilmiş ve tabloların altında doğrudan alıntılar şeklinde sunulmuştur. Çocuklara “Kaya, Deniz, Mehmet, Zeynep, Ayhan, Ali, Tuba, Mustafa, Kemal, Gamze, Altay, Tomris, Cüneyt, Seher, Onur, Burcu, Ramazan, Eren, Salih, İlayda, Nuri, Mert, Hüseyin, Duygu, Oktay, Tarık, Özge, Tolga, Serdar, Hakan, Yasemin, Lale, Levent, Bora” kodları verilerek adları gizlenmiştir. Çocuklarla yapılan görüşmelerin ses kayıtları araştırmacılar tarafından dinlenerek bilgisayar ortamında yazıya dökülmüştür. Ardından yazılı hale getirilen görüşmeler teker teker okunmuştur. Verilerde betimsel analiz yapılarak kodlar çıkarılmış, birbirine benzeyen kodlar da bir araya getirilerek kategorilendirilmiş ve kategorilerden de temalara ulaşılmıştır.

Araştırmada etik ilkeler göz önüne alınarak gizliliğe dikkat edilmiştir. Araştırmanın inandırıcılığını sağlamak adına gönüllük esas alınarak, katılımcıların kendilerini güvende hissedecekleri bir ortam oluşturulmasına ve içtenlikle yanıt vermeleri için herhangi bir zorlayıcı veya huzursuz edici bir durum yaşanmamasına dikkat edilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için çocukların görüşleri kendilerine ifade edilerek doğruluğunu teyit etmeleri sağlanmıştır (Mutlu, 2020). Çocukların görüşleri değiştirilmeden ve doğrudan alıntılara sık sık yer verilerek bulgular desteklenmiştir. Aynı zamanda süreç detaylarıyla açıklanarak çalışmanın geçerliliği elde edilmeye çalışılmıştır (Yalın Uçar, 2012).

3. Bulgular

Çocukların İzledikleri Çizgi Filmlerin Belirleyicisi Durumundaki Kişiler

Çocukların izledikleri çizgi filmlerin belirleyicisi durumundaki kişilere yönelik dağılım Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Çocukların izledikleri çizgi filmlerin belirleyicisi durumundaki kişilere yönelik dağılım

Kişiler	Alt	Orta	Üst	f
Ben seçiyorum	6	7	7	20
Ben ve annem seçiyor	4	-	3	7
Ben ve kardeşim seçiyor	2	3	1	6
Ben, annem, babam ve kardeşim seçiyor	1	-	-	1
Annem seçiyor	-	1	-	1

Tablo 1 incelendiğinde çocukların çoğunluğu (20/35) izledikleri çizgi filmlerin belirleyicisi durumundaki kişilerin daha çok kendileri olduğunu belirtmiştir. Alt, orta ve üst sosyoekonomik bölgeler ayrı ayrı incelendiğinde alt sosyoekonomik bölgedeki çocukların yarıya yakını (6/13), orta sosyoekonomik bölgedeki çocukların yarısından fazlası (7/11) ve üst sosyoekonomik bölgedeki çocukların yarısından fazlası (7/11) izledikleri çizgi filmlerin belirleyicisi durumundaki kişilerin daha çok kendileri olduğunu dile getirmişlerdir. Bulgulara göre çocukların çoğunluğunun izledikleri çizgi filmlerin belirleyicisinin kendileri oldukları, kısmen de annesi ve kardeşiyle birlikte belirleyici durumda oldukları anlaşılmaktadır.

Çocukların İzledikleri Çizgi Filmler

Çocukların izledikleri çizgi filmlere yönelik dağılım Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Çocukların İzledikleri Çizgi Filmlere Yönelik Dağılım

Çizgi Filmler	Alt	Orta	Üst	f
Rafadan Tayfa	9	6	6	20
İbi	8	3	2	13
Kral Şakir	3	4	4	11
Niloya	4	4	2	10
Heidi	1	1	4	6
Oscar Çöllerde	3	1	1	5
Pijamaskeliler	1	2	2	5
Uğur Böceği ile Kara Kedi	2	2	1	5
Örümcek Adam	-	4	-	4
Pepee	1	2	1	4
Doru	1	-	3	4
Power Rangers	3	-	-	3
Aslan	2	-	1	3
Momo	2	-	1	3
Maşa ile Koca Ayı	1	1	1	3
Z Takımı	1	2	-	3
Ciciki	2	-	-	2
Uçan Kaz ve Nils	1	-	1	2
Yade	1	-	1	2
Grizzy ile Lemmingler	1	1	-	2
Maysa ve Bulut	1	-	1	2
Betmen	-	2	-	2
Ege ile Gaga	1	-	1	2
Arı Maya	1	-	-	1
Kuzucuk	1	-	-	1
Nasreddin Hoca	1	-	-	1
Cici Futbol (GGO)	1	-	-	1
Vikingler	1	-	-	1
Ninja	1	-	-	1
Kratt Kardeşler	-	1	-	1

Boaba	-	1	-	1
Transformers	-	1	-	1
Süpermen	-	1	-	1
Meteohereos	-	1	-	1
Elma ve Soğan	-	1	-	1
Wonder Woman	-	1	-	1
SER-a	-	1	-	1
Yusufname	-	1	-	1
Ever After High	-	1	-	1
My Little Pony	-	1	-	1
Sese Gel Çocuk	-	-	1	1
Barbie	-	-	1	1
Karlar Kraliçesi	-	-	1	1
Greenler ve Büyükşehir Maceraları	-	-	1	1
Kahraman	-	-	1	1
Kaptan Pengu ve Arkadaşları	-	-	1	1
Gökkuşağı Rubi	-	-	1	1
Minik Köpek	-	-	1	1
Kukuli	-	-	1	1
Dondurmacı Ruth	-	-	1	1
Esrarengiz Kasaba	-	-	1	1

Tablo 2 incelendiğinde çocukların çoğunluğu (20/35) en çok izledikleri çizgi filmin Rafadan Tayfa olduğunu, yarıya yakını (13/35) İbi, üçte biri (11/35) Kral Şakir ve üçte biri (10/35) Niloya olduğunu ifade etmişlerdir. Alt, orta ve üst sosyoekonomik bölgeler ayrı ayrı incelendiğinde alt sosyoekonomik bölgedeki çocukların çoğunluğu en çok izledikleri çizgi filmleri (9/13) Rafadan Tayfa ve (8/11) İbi olarak, orta sosyoekonomik bölgedeki çocukların yarısından fazlası (6/11) Rafadan Tayfa, yarıya yakını (4/11) Niloya, yarıya yakını (4/11) Kral Şakir ve yarıya yakını (4/11) Örümcek Adam olarak, üst sosyoekonomik bölgedeki çocukların yarısından fazlası (6/11) Rafadan Tayfa, yarıya yakını (4/11) Kral Şakir ve yarıya yakını (4/11) Heidi olarak belirtmişlerdir. Elde edilen bulgulara göre çocuklar tarafından en çok izlenen çizgi filmin Rafadan Tayfa olduğu, ardından sırasıyla İbi, Kral Şakir ve Niloya olduğu görülmektedir. Alt sosyoekonomik bölgedeki çocuklar tarafından en çok izlenen çizgi filmlerin Rafadan Tayfa ve Niloya olduğu, orta sosyoekonomik bölgedeki çocuklar tarafından en çok izlenen çizgi filmlerin Rafadan Tayfa, Niloya, Kral Şakir ve Örümcek Adam olduğu, üst sosyoekonomik bölgedeki çocuklar tarafından en çok izlenen çizgi filmlerin Rafadan Tayfa, Kral Şakir ve Heidi olduğu anlaşılmaktadır.

Çocukların bu konuyla ilgili görüşlerinden bazıları aşağıda sunulmuştur.

“İbi, Heidi, ondan sonra, Vikingler, ondan sonra da ne Arı Maya, ondan sonra şey Niloya bir de Pepee. (Deniz)”

“İbi, Heidi, Niloya bu kadar. (Seher)”

“Bilmiyorum, aslında bir tanesini hatırladım, Esrarengiz Kasaba, Greenler, Rafadan Tayfa, Kral Şakir’i bazen artık çıkmıyor, Pijamaskeliler. (Tank)”

Çocukların En Çok Sevdikleri Çizgi Filmler

Çocukların en çok sevdikleri çizgi filmlere yönelik dağılım Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Çocukların En Çok Sevdikleri Çizgi Filmlere Yönelik Dağılım

En Çok Sevdikleri Çizgi Filmler	Alt	Orta	Üst	f
Rafadan Tayfa	3	1	3	7
Kral Şakir	3	1	3	7
İbi	4	1	1	6
Niloya	2	2	1	5
Power Rangers	3	-	-	3
Z Takımı	1	2	-	3
Pepee	1	1	1	3
Heidi	-	-	3	3
Doru	1	-	1	2
Uçan Kaz ve Nils	-	-	2	2

Greenler ve Büyükşehir Maceraları	-	-	2	2
Maşa ile Koca Ayı	1	-	-	1
Grizzy ile Lemmingler	1	-	-	1
Ninja	1	-	-	1
Arı Maya	1	-	-	1
Harika Kanatlar	1	-	-	1
Oscar Çöllerde	1	-	-	1
Ege ile Gaga	1	-	-	1
Kratt Kardeşler	-	1	-	1
Teen Titans Go!	-	1	-	1
Süpermen	-	1	-	1
Betmen	-	1	-	1
Örümcek Adam	-	1	-	1
Yusufname	-	1	-	1
SER-a	-	1	-	1
Uğur Böceği ile Kara Kedi	-	-	1	1
Şimşek McQueen	-	-	1	1

Tablo 3 incelendiğinde çocuklar en çok sevdikleri çizgi filmleri sırasıyla (7/35) Rafadan Tayfa, (7/35) Kral Şakir, (6/35) İbi ve (5/35) Niloya olduğunu dile getirmişlerdir. Alt, orta ve üst sosyoekonomik bölgeler ayrı ayrı incelendiğinde alt sosyoekonomik bölgedeki çocuklar en çok sevdikleri çizgi filmleri (4/13) İbi, (3/13) Rafadan Tayfa, (3/13) Kral Şakir ve (3/13) Power Rangers olarak, orta sosyoekonomik bölgedeki çocukların yarıya yakını en çok sevdikleri çizgi filmleri (2/11) Niloya ve (2/11) Z Takımı olarak, üst sosyoekonomik bölgedeki çocuklar en çok sevdikleri çizgi filmleri (3/11) Rafadan Tayfa, (3/11) Kral Şakir ve (3/11) Heidi olarak ifade etmişlerdir. Çocuklar tarafından en çok sevilen çizgi filmlerin Rafadan Tayfa, Kral Şakir, İbi ve Niloya olduğu anlaşılmaktadır. Alt sosyoekonomik bölgedeki çocukların İbi, Rafadan Tayfa, Kral Şakir ve Power Rangers'ı daha çok sevdikleri, orta sosyoekonomik bölgedeki çocukların Niloya ve Z Takımı'nı daha çok sevdiğini ve üst sosyoekonomik bölgedeki çocukların Rafadan Tayfa, Kral Şakir ve Heidi'yi daha çok sevdiğini görülmektedir.

Çocukların bu konuyla ilgili görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

"Power Rangers, Kral Şakir bir de Rafadan Tayfa. (Altay)"

"SER'a'yı seviyorum, Yusufname'yi seviyorum, Niloya'yı seviyorum, Z Takımını seviyorum. (Mert)"

"Rafadan Tayfa ve Pepee. (Özge)"

Çocukların En Çok Sevdikleri Çizgi Film Karakterleri

Çocukların en çok sevdiğini çizgi film karakterlerine yönelik dağılım Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4. Çocukların En Çok Sevdikleri Çizgi Film Karakterlerine Yönelik Dağılım

En Çok Sevdikleri Çizgi Film Karakterleri	Alt	Orta	Üst	f
İbi	3	1	4	8
Tosi	3	-	1	4
Niloya	2	1	1	4
Örümcek Adam	-	3	1	4
Remzi	2	-	-	2
Fil Necati	2	-	-	2
Kral Şakir	1	1	-	2
Doru	1	-	1	2
Süpermen	-	1	1	2
Cricket	-	-	2	2
Hulk	-	-	2	2
Koca Ayı	1	-	-	1
Z Takımından Arda	1	-	-	1
Harika Kanatlardan Sarı	1	-	-	1
Rafadan Tayfa Mert	1	-	-	1

Grizzy	1	-	-	1
Lemmingler	1	-	-	1
Viki	1	-	-	1
Oscar	1	-	-	1
Harika Kanatlardan Kırmızı	1	-	-	1
Yeşil Ninja	1	-	-	1
Treks	-	1	-	1
Pepee'nin Kardeşi	-	1	-	1
Kratt Kardeşler	-	1	-	1
Teen Titans Go!	-	1	-	1
Betmen	-	1	-	1
SER-a	-	1	-	1
Yusufname	-	1	-	1
Elsa	-	-	1	1
Bulut	-	-	1	1
Neşe	-	-	1	1
Heidi	-	-	1	1
Thor	-	-	1	1
Rubi'nin Oyunağı Ayıcık	-	-	1	1
Aslan	-	-	1	1
Hayri	-	-	1	1
Uğur Böceği	-	-	1	1

Tablo 4 incelendiğinde çocuklar en çok sevdikleri çizgi film karakterlerinin (8/35) İbi, (4/35) Tosi, (4/35) Niloya ve (4/35) Örümcek Adam olduğunu söylemişlerdir. Alt, orta ve üst sosyoekonomik bölgeler ayrı ayrı incelendiğinde alt sosyoekonomik bölgedeki çocuklar en çok sevdikleri çizgi film karakterlerini (3/13) İbi, (3/13) Tosi, (2/13) Niloya, (2/13) Remzi, (2/13) Fil Necati şeklinde, orta sosyoekonomik bölgedeki çocuklar en çok sevdikleri çizgi film karakterini (3/11) Örümcek Adam şeklinde, üst sosyoekonomik bölgedeki çocuklar en çok sevdikleri çizgi film karakterlerini (4/11) İbi, (2/11) Cricket ve (2/11) Hulk şeklinde belirtmişlerdir. Bulgular doğrultusunda çocuklar tarafından en çok sevilen çizgi film karakterlerinin İbi, Tosi, Niloya ve Örümcek Adam olduğu anlaşılmaktadır. Alt sosyoekonomik bölgedeki çocuklar tarafından en çok sevilen çizgi film karakterlerinin İbi, Tosi, Niloya, Remzi ve Fil Necati olduğu, orta sosyoekonomik bölgedeki çocuklar tarafından en çok sevilen çizgi film karakterinin Örümcek Adam olduğu, üst sosyoekonomik bölgedeki çocuklar tarafından en çok sevilen çizgi film karakterlerinin İbi, Cricket ve Hulk olduğu görülmektedir.

Çocukların bu konuyla ilgili görüşlerinden bazıları aşağıda sunulmuştur.

"İbi'yi ve Niloya'yı seviyorum. (Tuba)"

"Çizgi film kahramanlarından en çok Örümcek Adamı seviyorum. (Salih)"

"Doru var dediğim gibi Heidi var bir de Uğur Böceği ile Kara Kedi. (Lale)"

Çocukların En Çok Sevdikleri Çizgi Film Karakterlerini Sevme Nedenleri

Çocukların en çok sevdikleri çizgi film karakterlerini sevme nedenlerine yönelik dağılım Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5. Çocukların En Çok Sevdikleri Karakterleri Sevme Nedenlerine Yönelik Dağılım

Çocukların En Çok Sevdikleri Karakterleri Sevme Nedenleri	Alt	Orta	Üst	f
Olumlu Davranışlar	21	4	8	33
İnsanüstü Özellikler	14	10	3	27
Kahramanlık	8	5	6	19
İmaj	8	2	5	15
İçerik	5	6	1	12
Fiziksel Özellikler	4	2	3	9
Oyun	2	1	1	4
Toplam	62	30	27	109

Tablo 5 incelendiğinde çocuklar en çok sevdikleri çizgi film karakterlerini sevme nedenlerini (33/109) olumlu davranışlar, (27/109) insanüstü özellikler, (19/109) kahramanlık, (15/109) imaj, (12/109) içerik, (9/109) fiziksel özellikler ve (4/109) oyun olarak dile getirmişlerdir. Alt, orta ve üst sosyoekonomik bölgeler ayrı ayrı incelendiğinde alt sosyoekonomik bölgedeki çocuklar en çok sevdikleri çizgi film karakterlerini sevme nedenlerini (21/62) olumlu davranışlar ve (14/62) insanüstü özellikler olarak, orta sosyoekonomik bölgedeki çocuklar en çok sevdikleri çizgi film karakterlerini sevme nedenlerini sırasıyla (10/30) insanüstü özellikler, (6/30) içerik ve (5/30) kahramanlık olarak, üst sosyoekonomik bölgedeki çocuklar en çok sevdikleri çizgi film karakterlerini sevme nedenlerini sırasıyla (8/27) olumlu davranışlar, (6/27) kahramanlık ve (5/27) imaj olarak ifade etmişlerdir. Çocukların olumlu davranışlar gösteren ve insanüstü özelliklere sahip çizgi film karakterlerini daha çok sevdikleri görülmektedir. Alt sosyoekonomik bölgedeki çocukların olumlu davranışlar gösteren ve insanüstü özelliklere sahip çizgi film karakterlerini daha çok sevdikleri, orta sosyoekonomik bölgedeki çocukların insanüstü özelliklere sahip, içeriğini beğendikleri ve kahramanlık gösteren çizgi film karakterlerini daha çok sevdikleri, üst sosyoekonomik bölgedeki çocukların olumlu davranışlar ve kahramanlık gösteren, imajını beğendikleri çizgi film karakterlerini daha çok sevdikleri anlaşılmaktadır.

Çocukların bu konuyla ilgili görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Şakir gizemlileri çözmeye çalışıyor, başka bilmeceyi çözüyorlar, hırsızları takip ediyorlar başka da bir şey yok. Remzi oğluna çok iyi davranıyor, yiyecek alıyor. Fil Necati ormana gidiyor, dolaşiyor sonra da uyuyor. Kaktüs olabiliyor, yağmur gelince şemsiyesini açıyor, çok seviyorum onunla uyuyasım geliyor çünkü onu çok seviyorum uyuyasım geliyor beraber. (Ayhan)”

“Ben şey onun ben de oyuncağı var. Niloya'nın ben de oyuncağı var. Şey çizgi film olması hoşuma gidiyor. Herkesle oyuncaklarını paylaşıyor, arkadaşlarıyla beraber her yerleri, her şeylerini veriyor, her şey de arkadaşını gezdiriyor, her şeyde de arkadaşlarıyla oynamayı, iyi davranıyor. (İlayda)”

“Hulk, çünkü biraz güçlü, her yeri parçalayabiliyor. Dünyayı kurtarıyor. Çünkü güçlü olduğu için. (Yasemin)”

Çocukların Sevmedikleri Çizgi Film Karakterleri

Çocukların sevmedikleri çizgi film karakterlerine yönelik dağılım Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Çocukların Sevmedikleri Çizgi Film Karakterlerine Yönelik Dağılım

Çocukların Sevmedikleri Çizgi Film Karakterleri	Alt	Orta	Üst	f
Sevmediğim Çizgi Film Kahramanı Yok	-	1	6	7
Kâmil	2	1	-	3
Peppee	1	1	1	3
Joker	-	2	1	3
Hayri	1	1	-	2
Aslan	-	1	1	2
Akın	-	1	1	2
Bay B	1	-	-	1
Harika Kanatlardan Pembe	1	-	-	1
Mavi Rangers	1	-	-	1
Buck	1	-	-	1
Aslan-Mehmet	1	-	-	1
Momo	1	-	-	1
Oscar	1	-	-	1
İbi	1	-	-	1
Maysa	1	-	-	1
Gaga	1	-	-	1
Koca Ayı	-	1	-	1
Cricket	-	1	-	1
Fil Necati	-	1	-	1
Hulk	-	1	-	1
Tosi	-	1	-	1
Teresa	-	-	1	1

Buz Yapan	-	-	1	1
-----------	---	---	---	---

Tablo 6 incelendiğinde çocukların çoğunluğu (7/35) sevmedikleri çizgi film karakterleri olmadığını belirtmiş, bununla birlikte (3/35) Kâmil, (3/35) Joker ve (3/35) Pepee sevilmeyen çizgi film karakterleri olarak belirlenmiştir. Alt, orta ve üst sosyoekonomik bölgeler ayrı ayrı incelendiğinde alt sosyoekonomik bölgedeki çocuklar sevmedikleri çizgi film karakterleri konusunda sırasıyla (2/13) Kâmil, (1/13) Pepee, (1/13) Hayri, (1/13) Bay B, (1/13) Harika Kanatlardan Pembe, (1/13) Mavi Rangers, (1/13) Buck, (1/13) Aslan-Mehmet, (1/13) Momo, (1/13) Oscar, (1/13) İbi, (1/13) Maysa ve (1/13) Gaga şeklinde, orta sosyoekonomik bölgedeki çocuklar sevmedikleri çizgi film karakterleri konusunda sırasıyla (2/11) Joker, (1/11) sevmediği çizgi film kahramanı olmadığı, (1/11) Kâmil, (1/11) Pepee, (1/11) Hayri, (1/11) Aslan, (1/11) Akın, (1/11) Koca Ayı, (1/11) Cricket, (1/11) Fil Necati, (1/11) Hulk ve (1/11) Tosi şeklinde, üst sosyoekonomik bölgedeki çocuklar sevmedikleri çizgi film karakterleri konusunda sırasıyla (7/11) sevmediği çizgi film kahramanı olmadığı, (1/11) Pepee, (1/11) Joker, (1/11) Aslan, (1/11) Akın, (1/11) Teresa, (1/11) Buz Yapan şeklinde belirtmişlerdir. Elde edilen bulgulara göre çocuklar tarafından sevilmeyen/en az sevilen çizgi film karakterlerinin Kâmil, Joker ve Pepee olduğu, ayrıca çocukların bir kısmının sevmediği çizgi film karakterinin olmadığı görülmektedir. Alt sosyoekonomik bölgedeki çocuklar tarafından sevilmeyen/az sevilen çizgi film karakterlerinin Kâmil, Pepee, Hayri, Bay B, Harika Kanatlardan Pembe, Mavi Rangers, Buck, Aslan-Mehmet, Momo, Oscar, İbi, Maysa ve Gaga olduğu, orta sosyoekonomik bölgedeki çocuklar tarafından sevilmeyen/az sevilen çizgi film karakterlerinin Joker, Kâmil, Pepee, Hayri, Aslan, Akın, Koca Ayı, Cricket, Fil Necati, Hulk ve Tosi olduğu, üst sosyoekonomik bölgedeki çocuklar tarafından sevilmeyen/az sevilen çizgi film karakterlerinin Pepee, Joker, Aslan, Akın, Teresa ve Buz Yapan olduğu, ayrıca çoğunluğunun sevmediği çizgi film karakteri olmadığı anlaşılmaktadır.

Çocukların bu konuyla ilgili görüşlerinden bazıları aşağıda sunulmuştur.

"Var, Pepee'yi sevmiyorum. (Ali)"

"Var, Koca Ayı. (Burcu)"

"Neyi sevmiyorum biliyor musun şeyi sevmiyorum. Neydi neydi neydi hangisini sevmiyorum biliyor musun? Şey neydi şöyle bir tane için de onu sevmiyorum kelebek var şöyle bir tane kanalda.

Rafadan Tayfa'da Akın'ı sevmiyorum, Aslan'ı. (Tolga)"

Çocukların Sevmedikleri Çizgi Film Karakterlerini Sevmeme Nedenleri

Çocukların sevmedikleri çizgi film karakterlerini sevmeme nedenlerine yönelik dağılım Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Çocukların Sevmedikleri Karakterleri Sevmeme Nedenlerine Yönelik Dağılım

Çocukların Sevmedikleri Karakterleri Sevmeme Nedenleri	Alt	Orta	Üst	f
Olumsuz Davranışlar	19	15	4	38
Olumsuz Özellikler	5	4	3	12
İmajını Beğenmeme	5	1	1	7
İçeriğini Beğenmeme	3	2	1	6
Toplam	32	22	9	63

Tablo 7 incelendiğinde çocuklar sevmedikleri çizgi film karakterlerini sevmeme nedenlerini (38/63) olumsuz davranışlar, (12/63) olumsuz özellikler, (7/63) imajını beğenmeme ve (6/63) içeriğini beğenmeme olarak belirtmişlerdir. Alt, orta ve üst sosyoekonomik bölgeler ayrı ayrı incelendiğinde alt sosyoekonomik bölgedeki çocuklar sevmedikleri çizgi film karakterleri sevmeme nedenleri konusunda çoğunlukla (19/32) olumsuz davranışlar olarak, orta sosyoekonomik bölgedeki çocuklar sevmedikleri çizgi film karakterleri sevmeme nedenleri konusunda çoğunlukla (15/22) olumsuz davranışlar olarak, üst sosyoekonomik bölgedeki çocuklar sevmedikleri çizgi film karakterlerini sevmeme nedenlerini (4/9) olumsuz davranışlar ve (3/9) olumsuz özellikler olarak dile getirmişlerdir. Çocukların olumsuz davranışlar gösteren ve olumsuz özelliklere sahip çizgi film karakterlerini sevmedikleri görülmektedir. Alt, orta ve üst sosyoekonomik bölgedeki çocukların olumsuz davranışlar gösteren çizgi film karakterlerini sevmedikleri, ayrıca üst sosyoekonomik bölgedeki çocukların olumsuz özelliklere sahip çizgi film karakterlerini de sevmedikleri anlaşılmaktadır.

Çocukların bu konuyla ilgili görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Çünkü o maceralı değil, arkadaşlarıyla yemeğini paylaşmıyor, topunu paylaşmıyor, bisikletini paylaşmıyor, başka yok. (Kaya)”

“Çünkü niye herkesi dövüyor, arkadaşlarını dövüyor. Arabalara çarpıyor, başka bir şey yapmıyor, duvar kırıyor, niye çünkü herkesi dövüyor. (Eren)”

“Çünkü o şey onun evlerinin üst katı olmadığı için Theresa kötü davrandığı için sevmiyorum. (Levent)”

4. Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonucunda çocukların izledikleri çizgi filmlerin belirlenmesinde daha çok kendilerinin belirleyici olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca çocukların anneleri ve kardeşleriyle birlikte izleyecekleri çizgi filmleri belirledikleri görülmüştür. Benzer bir konuda Güngör (2014) tarafından yürütülen araştırmada ebeveynlerin çocuklarıyla televizyon izlerken izlenecek programa birlikte karar verdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Yıldız Akkuş vd. (2015) yaptıkları farklı bir çalışmada da çocukların çoğunlukla tek başına televizyon izledikleri ancak anne ve kardeşleriyle de televizyon izlemeyi tercih ettikleri belirlenmiştir. Yetim ve Sarıçam'ın (2016) çizgi film programlarının çocuklara etkisini inceledikleri çalışmada ise ebeveynlerin çoğunluğu çocuklarının izleyeceği çizgi filmleri çocuklarının seçtiğini ve o süreçte çocukların yalnız başına çizgi filmleri izledikleri saptanmıştır. Araştırma sonuçları, yapılan bu araştırmanın sonucuyla benzerlik göstermektedir. Bu sonuçlara göre çocukların izledikleri çizgi filmlerin belirlenmesinde yetişkinlerin yeterince kontrolü olmadığı söylenebilir. Bu durum çocukların rol model olarak aldığı karakterlerin olumsuz özellikleriyle özdeşim kurmalarına neden olabilir. Nitekim Sosyal öğrenme kuramı çocuğun önce diğer bireylerin davranışlarını gözlemlediğini ardından bu davranışları taklit ettiği zamanla da model aldığı açıklamaktadır (Karaboğa, 2019). Bu nedenle çocukların yetişme süreçlerinde benimsedikleri rol modellerin belirlenmesinde anne ve babanın sorumlu, koruyucu ve denetleyici olması önem taşımaktadır.

Çocukların en çok izlediği çizgi filmin Rafadan Tayfa olduğu, ardından sırasıyla İbi, Kral Şakir ve Niloya olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alt sosyoekonomik bölgedeki çocukların Rafadan Tayfa ve Niloya'yı, orta sosyoekonomik bölgedeki çocukların Rafadan Tayfa, Niloya, Kral Şakir ve Örumcek Adam'ı, üst sosyoekonomik bölgedeki çocukların ise Rafadan Tayfa, Kral Şakir ve Heidi çizgi filmlerini daha çok izledikleri belirlenmiştir. Ayrıca farklı sosyoekonomik bölgedeki çocukların çizgi film tercihlerinde de farklılık olduğu, izlenen çizgi filmlerin çeşitli ve birbirinden değişik olduğu görülmüştür. Çocuklar tarafından en çok sevilen çizgi filmlerin ise Rafadan Tayfa, Kral Şakir, İbi ve Niloya olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Alt sosyo-ekonomik bölgedeki çocukların İbi, Rafadan Tayfa, Kral Şakir ve PowerRangers'ı daha çok sevdikleri, orta sosyo-ekonomik bölgedeki çocukların Niloya ve Z Takımı'nı daha çok sevdikleri ve üst sosyo-ekonomik bölgedeki çocukların Rafadan Tayfa, Kral Şakir ve Heidi'yi daha çok sevdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların en çok izledikleri çizgi filmler ile en çok sevdikleri çizgi filmler arasında benzerlik olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda çocukların sevdikleri çizgi filmleri izlemeyi daha çok tercih ettikleri düşünülmektedir. Bayır ve Günşen (2017) tarafından yürütülen benzer konudaki çalışma sonucunda çocukların en çok izledikleri çizgi filmlerin sırasıyla Keloğlan, Pepee, Afacan ve 7 Kafadar, Jibber ve Jabber olduğu; Akça ve Koç Çilekçiler'in (2019) çalışmalarında da, okul öncesi dönem çocuklarının en çok izledikleri çizgi filmlerin Pepee, Rafadan Tayfa, Harika Kanatlar, Niloya, Karlar Ülkesi olduğu; Aral ve Kadan (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda, çocukların en çok izledikleri çizgi filmlerin de sırasıyla Keloğlan, Pepee, Ege ile Gaga, Niloya, İstanbul Muhafızları olduğu; Kurt, Fazlıoğlu ve Varma'nın (2020) çalışmasında okul öncesi dönem çocuklarının en çok izledikleri çizgi filmlerin sırasıyla Kral Şakir, İstanbul Muhafızları, İbi, Rafadan Tayfa, Arı Maya, Niloya olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre çocukların en çok izledikleri çizgi filmlerde farklılıklar olmakla birlikte Pepee, Rafadan Tayfa ve Niloya çizgi filmleri daha çok tercih edilmiştir. Bu araştırmada da Rafadan Tayfa ve Niloya çizgi filmlerinin en çok izlenen çizgi filmler arasında olması, diğer araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bunun yanı sıra çocukların tercihlerinde yıllara göre farklılıklar ve çeşitlilikler olduğu görülmüştür. Ayrıca alt, orta ve üst sosyo-ekonomik bölgedeki çocukların ortak bir şekilde en çok izledikleri çizgi film ise Rafadan Tayfa'dır. İbi, Kral Şakir ve Niloya da çocuklar arasında popüler olan diğer çizgi filmlerdir. Bu bağlamda sosyo-ekonomik koşullar farklılaşsa da en çok izlenen çizgi filmler arasında benzerlikler olduğu, bu çizgi filmlerin hitap ettiği alanın geniş olduğu ve çocukların daha çok ilgilerini çektiği belirtilebilir. Ayrıca ortak bir şekilde en çok izlenen bu çizgi filmler diğer medya platformlarında değil televizyon kanallarında yayımlanmaktadır. Bu durum çocukların bu çizgi filmlere ulaşılabilirliğini arttıran bir etken olabilir. Her ne kadar ortak yönler bulunsa da farklı sosyo-ekonomik grupta yer alan

çocukların izledikleri ve en çok izledikleri çizgi filmlerin bir kısmındaki tercih farklılıkları da göze çarpmaktadır.

Araştırmanın bir diğer sonucunda çocuklar tarafından en çok sevilen çizgi film karakterlerinin İbi, Tosi, Niloya ve Örümcek Adam olduğu görülmüştür. Alt sosyo-ekonomik bölgedeki çocuklar tarafından en çok sevilen çizgi film karakterlerinin İbi, Tosi, Niloya, Remzi ve Fil Necati olarak, orta sosyo-ekonomik bölgedeki çocuklar tarafından en çok sevilen çizgi film karakterinin Örümcek Adam olarak, üst sosyo-ekonomik bölgedeki çocuklar tarafından en çok sevilen çizgi film karakterlerinin İbi, Cricket ve Hulk olarak tespit edilmiştir. Yazıcı, Baydar ve Kandır (2019) tarafından, okul öncesi dönemdeki çocuklarla yapılan çalışma sonucunda, çocukların en çok sevdiği karakterlerin Rafadan Tayfa çizgi film karakteri olan Hayri, Karlar Kraliçesi çizgi film karakteri olan Elsa ve İstanbul Muhafızları çizgi film karakteri olan Mehmet olduğu görülmüştür. Yapılan bir diğer çalışmada, erkek çocuklar yerinde olmak istedikleri karakterleri, Jett, Örümcek Adam, Şimşek McQueen, Betmen, Süpermen olarak ifade etmişlerdir. Kız çocuklar ise Elsa, Bloom, Niloya, Uğur Böceği olarak dile getirmişlerdir (Akça ve Koç Çilekçiler, 2019). Bu anlamda diğer çalışma sonuçlarından farklı olarak İbi ve Niloya karakterlerinin, üç sosyo-ekonomik bölgede yer alan çocuklar tarafından en çok sevilen çizgi film karakterleri olduğu görülmüştür. Bununla birlikte sosyo-ekonomik olarak farklı bölgede yer alan çocukların en çok sevdikleri çizgi film karakterleri hem çeşitlilik hem de sayıca farklılaşmaktadır. Bu doğrultuda sosyo-ekonomik etkenlerin, çocukların çizgi film karakterlerini sevme durumunu etkilediği belirtilebilir. Aynı zamanda bu karakterlerin giyim, oyuncak, yiyecek gibi çocukların ilgilerini çekecek materyallerde bulunmaları ve bu materyalleri elde etme imkanlarının da etkili olacağı ileri sürülebilir. İbi ve Niloya karakterleri insan karakteri olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim bazı araştırmalarda ebeveynler çocuklarının çizgi filmlerdeki insan karakterlerini daha çok sevdiklerini hayali ve hayvan karakterlerini de kısmen sevindiklerini dile getirmişlerdir (Koçak ve Göktaş, 2018).

Araştırma sonucunda çocukların olumlu davranışlar gösteren ve insanüstü özelliklere sahip çizgi film karakterlerini daha çok sevindikleri görülmüştür. Alt sosyo-ekonomik bölgedeki çocukların olumlu davranışlar gösteren ve insanüstü özelliklere sahip çizgi film karakterlerini daha çok sevindikleri, orta sosyo-ekonomik bölgedeki çocukların insanüstü özelliklere sahip, içeriğini beğendikleri ve kahramanlık gösteren çizgi film karakterlerini daha çok sevindikleri, üst sosyo-ekonomik bölgedeki çocukların olumlu davranışlar ve kahramanlık gösteren, imajını beğendikleri çizgi film karakterlerini daha çok sevindikleri saptanmıştır. Yapılan araştırma sonuçları incelendiğinde, çocukların çizgi filmlerdeki başrol karakterlerinin yerinde olmak istedikleri ve kızların kız karakterlerini, erkeklerin ise erkek karakterleri tercih ettikleri (Can, 1995), çocukların film-çizgi film karakterlerinin oynadıkları reklamlardan daha çok etkilendikleri (Karaca vd., 2007), ilkökul çocuklarının en sevindikleri karakterlerin çizgi film karakterleri olduğu ancak yaş arttıkça çizgi film karakterleri yerine daha çok dizi karakterlerini benimsedikleri (Cesur ve Paker, 2007), çocukların karakterleri rol model olarak alma sebeplerini sevimli ve komik olması, onun gibi kahraman olma isteği, başkalarına iyilik yapması ve yardım etmesi, güzel elbisesi olması biçiminde ifade ettikleri (Oruç vd., 2011), okul öncesi dönem kız çocuklarının seçtikleri çizgi film karakterlerinin güzel, iyi ve komik olması nedeniyle tercih ettikleri, erkek çocuklarının ise seçtikleri çizgi film karakterlerinin güçlü, komik ve iyi olması nedeniyle tercih ettikleri (Özakar ve Koçak, 2012), çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki karakterlerin davranışlarını yaptıkları ve onları taklit ettikleri, özellikle şiddet içerikli çizgi-dizi film karakterlerini taklit ettikleri, oyunlarında onlara ve konuşmalarına yer verdikleri (Türkkent, 2012), okul öncesi dönem kız çocukları çizgi filmleri ve karakterlerini sevme nedenlerini, aile ve arkadaşlık, kullandıkları aksesuar, karakterin gücü olarak, erkek çocukları ise çizgi filmleri ve karakterlerini sevme nedenlerini, karakterin gücü, kullandıkları aksesuar, aile ve arkadaşlık kurmaları olarak belirttikleri (Mete, 2014), okul öncesi dönem çocuklarının çizgi film karakterlerinin çocukların günlük yaşamlarının içerisinde yer aldığı, karakterlerden çeşitli şekillerde etkilendikleri, onları içselleştirdikleri ve rol model olarak algıladıkları (Öztürk Samur vd., 2014) görülmüştür. Özen ve Kartelli'nin (2017) de belirttiği gibi çocuklar izledikleri çizgi filmlerin etkisi altında kalmakta, karakterleri model alarak yaptıkları davranışları yapabilmekte, sözel olarak ifade edebilmektedirler. Çocukların özdeşleşebilecekleri modellere olan gereksinimi (Öztürk ve Karayağız, 2007) göz önüne alındığında olumlu davranışlar gösteren, çocukların hayal güçlerini harekete geçiren, gelişimlerine uygun aksesuar kullanan, olumlu ilişkiler ve etkili iletişim kurabilen karakterlere çizgi filmlerde yer verilmesinin eğitsel açıdan oldukça önemli olduğu anlaşılmaktadır. Sosyal öğrenme kuramı kapsamında Sakız'ın (2013) ifade ettiği gibi özdeşim kurulan karakterlerin, çocuğun yaşı, cinsiyeti, sosyoekonomik durumu gibi özellikleriyle benzerlik göstermeleri bu karakterlerin model alınmalarına katkı sunmaktadır.

Araştırmanın bir diğer sonucunda çocuklar tarafından sevilmeyen/en az sevilen çizgi film karakterlerinin Kâmil, Joker ve Pepee olduğu, ayrıca çocukların bir kısmının sevmediği çizgi film

karacterinin olmadığı tespit edilmiştir. Alt sosyo-ekonomik bölgedeki çocuklar tarafından sevilmeyen/az sevilen çizgi film karakterlerinin Kâmil, Pepee, Hayri, Bay B, Harika Kanatlardan Pembe, Mavi Rangers, Buck, Aslan-Mehmet, Momo, Oscar, İbi, Maysa ve Gaga olduğu, orta sosyo-ekonomik bölgedeki çocuklar tarafından sevilmeyen/az sevilen çizgi film karakterlerinin Joker, Kâmil, Pepee, Hayri, Aslan, Akın, Koca Ayı, Cricket, Fil Necati, Hulk ve Tosi olduğu, üst sosyo-ekonomik bölgedeki çocuklar tarafından sevilmeyen/az sevilen çizgi film karakterlerinin Pepee, Joker, Aslan, Akın, Teresa ve Buz Yapan olduğu, ayrıca çoğunluğunun sevmediği çizgi film karakteri olmadığı belirlenmiştir. Çocukların olumsuz davranışlar gösteren ve olumsuz özelliklere sahip çizgi film karakterlerini sevmedikleri saptanmıştır. Alt, orta ve üst sosyo-ekonomik bölgedeki çocukların olumsuz davranışlar gösteren çizgi film karakterlerini sevmedikleri, ayrıca üst sosyo-ekonomik bölgedeki çocukların olumsuz özelliklere sahip çizgi film karakterlerini de sevmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Akça ve Koç Çilekçiler (2019) tarafından yapılan benzer bir araştırma sonucunda, erkek çocuklar yerinde olmak istemedikleri karakterleri Donnie, Gargamel, Örümcek Adam, Hulk, Hapşu olarak, kız çocukları ise Pepee, Örümcek Adam, Şimşek McQueen, Cadı ve Hapşu olarak ifade etmişlerdir. Çocuklar bu karakterlerin yerinde olmamayı ise fiziksel ve kişilik özellikleri, cinsiyet, duygusal durumlar biçiminde açıklamışlardır. Çocuklar sevme nedenlerine yönelik daha çok açıklamalarda bulunmuş ve olumlu özellikleri daha çok belirtmişlerdir. Ayrıca alt sosyo-ekonomik bölgede yer alan çocuklar hem orta hem de üst sosyo-ekonomik bölgede yer alan çocuklara göre daha fazla görüş bildirmişlerdir. Sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı olan çocukların sevmedikleri çizgi film karakterlerinin olmaması ve karakterlerin davranış, tutumlarını daha iyi değerlendirmeleri bu durumu etkilemiş olabilir. Nitekim Sosyal öğrenme kuramı sadece taklide dayalı değildir. Çocuk kendine yararlı olan davranış, düşünce ve tutumları bilişsel olarak değerlendirerek kullanmaktadır (Semiz Türkoğlu ve Türkoğlu, 2022). Kurama göre çocuğun bir davranışı yapması modelle özdeşim kurmasıyla yakından ilişkilidir. Çocuk kendini modele benzer olarak algılayorsa o davranışı gerçekleştirme ihtimali daha yüksek olacaktır (Basil, 1996). Bu bağlamda çocukların sevmeyişi ve yerinde olmak istemeyişi karakterlerin olumsuz davranışlar gösteren, olumsuz özelliklere sahip olan ve kendi cinsiyetinden farklı olan karakterler olduğu görülmektedir. Çocukların sevdiği ve sevmeyişi çizgi film karakterlerine ilişkin düşünceleri ve bu karakterleri sevme ve sevmeme nedenleri onlarla olan özdeşim kurma eğilimleri konusunda fikirler vermektedir.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde çocukların izledikleri çizgi filmlerin belirlenmesinde daha çok kendilerinin belirleyici olduğu, alt orta ve üst sosyo-ekonomik bölgedeki çocukların ortak bir şekilde en çok izledikleri çizgi filmin Rafadan Tayfa olduğu, ortak bir şekilde en çok sevdikleri çizgi film karakterlerinin İbi ve Niloya olduğu, olumlu davranışlar gösteren ve insanüstü özelliklere sahip çizgi film karakterlerinin daha çok sevildiği, olumsuz davranışlar gösteren çizgi film karakterlerinin sevilmediği görülmüştür. Çocuklar, çizgi filmler ve karakterleriyle bir bağ kurmaktadır. Bu bağ zamanla güçlenerek karakterlerin onlar için birer örnek haline gelmelerini sağlamaktadır. Karakterlerin benimsenmesinde ve örnek olarak görülmesinde olumlu ve olumsuz davranışlar göstermesi, kahramanlık yapması, insanüstü özelliklere sahip olması, imajı ve fiziksel özellikleri önem taşımaktadır. Bu anlamda olumlu özelliklere sahip karakterlere, çizgi filmlerde daha çok yer verilmesi önerilmektedir. Anne ve babaların, çocuklarının hangi çizgi filmi, ne kadar süreyle izlediğinin farkında olmaları, çizgi film seçimlerinde daha belirleyici olmaları, birlikte izlemeleri, gelişim seviyelerine uygun çizgi filmler izlemelerine ortam sağlamaları, olumsuz özelliklere sahip çizgi film ve karakterlerinden korumak için önlem almaları, ayrıca çocuğun ekran başında uzun süreli hareketsiz kalmamaları adına duyarlılık düzeylerinin artmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Öğretmenlerin, çocukların çizgi filmler ve karakterleri konusunda fikir sahibi olduklarını, dikkatli birer izleyici olduklarını, tercihlerinin olduğunu ve farkındalık kazandıklarını bilerek, etkinlikleri bu temeli esas alacak ve onların bilinçli bir izleyici olmalarına katkı sağlayacak şekilde hazırlamaları önerilmektedir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda ebeveyn ve öğretmenlerinin de çalışmaya dahil edilerek, çocukların dizi, film ve yarışmalardaki karakterlerle özdeşleşme eğilimlerinin de belirlenmesi önerilmektedir. Bu araştırmanın birtakım sınırlılıkları bulunmaktadır. Çocuklar gönüllü olarak çalışmaya katılmışlardır. Ancak birkaç çocuk çalışmanın başlangıcında ve ortalarında tedirginlik yaşamış, cevap vermek istememiştir. Çalışmanın verilerini etkilememesi adına görüşmelere ara verilmiştir. Tekrar çalışmaya dahil olmak isteyen çocukla devam edilmiştir. Çalışmanın sağlıklı yürütülmesi adına, görüşmelerin, çocukların kahvaltısı ve etkinlik zamanlarına denk getirilmemesi oldukça önemlidir. Bu konuda öğretmenlerle iş birliği yapılması yarar sağlayacaktır.

5. Kaynakça

Adak, N. (2004). Bir sosyalizasyon aracı olarak televizyon ve şiddet. *Bilig*, 0(30), 27-38.

- Akça, F. ve Koç Çilekçiler, N. (2019). The cartoon characters with the greatest influence on preschool children and the digital dangers they can be exposed to while identifying with these characters. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6(2), 403–433. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2019.6.2.0053>
- Akkoyunlu, B. ve Tuğrul, B. (2002). Okul öncesi çocukların ev yaşantısındaki teknolojik etkileşimlerinin bilgisayar okuryazarlığı becerileri üzerindeki etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(23), 12-21.
- Aktaş Arnas, Y. (2005). 3-18 yaş grubu çocuk ve gençlerin interaktif iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(4), 59-66.
- Aral, N. ve Kadan, G. (2019). Çizgi filmlerde yer alan şiddet öğelerinin incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 57-75.
- Arslan, A. (2004). Bir sosyolojik olgu olarak televizyon. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-17.
- Bandura, A. (2009). Social cognitive theory of mass communication. J. Bryant and D. Zillmann (Eds.), *Media effects: Advances in theory and research in* (121-153). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Basil, M. D. (1996). Identification as a mediator of celebrity effects. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 40(4), 478-495.
- Bayır, E. ve Günşen, G. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının en çok izledikleri çizgi filmlerin bilimsel açılarından analizi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 746-761. <https://doi.org/10.24315/trkefd.303686>
- Bilgin Ülken, F. (2011). Televizyon izlemede anne baba aracılığı ile çocukların saldırgan davranışları arasındaki ilişki. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 195–216.
- Büyükbaykal, G. (2007). Televizyonun çocuklar üzerindeki etkileri. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 0(28), 31-44.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (1995). *Okul öncesi çocuklara yönelik televizyon programları içinde çizgi filmlerin çocukların gelişimine ve iletişimine etkileri*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Cesur, S. ve Paker, O. (2007). Televizyon ve çocuk: Çocukların TV programlarına ilişkin tercihleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 106-125.
- Coşkun, Y. ve Arslantaş, H. (2016). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların televizyon izlemelerine yönelik anne görüşlerinin incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 1-16.
- Creswell, J. W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çelenk, E. (1995). *Televizyonda gösterilen çizgi filmlerin ilkökul çağı çocukları üzerindeki etkileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Dereobalı, N. (2009). Okul öncesi eğitim ve kitle iletişim araçları. G. Haktanır (Ed), *Okul öncesi eğitime giriş içinde* (ss. 269-294). Ankara: Anı Yay.
- Doğan, A. ve Göker, G. (2012). Tematik televizyon ve çocuk: İlköğretim öğrencilerinin televizyon izleme alışkanlıkları. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(194), 5-30.
- Fişek, G. O. ve Yıldırım, S. M. (1983). Çocuk gelişimi. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Güler, D. (1989). Çocuk televizyon ve çizgi film. *Kurgu Dergisi*, 5(1), 163-177.
- Güngör, M. (2014). Okul öncesi dönem çocuklarının televizyon izleme alışkanlıkları ve anne baba tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(28), 199-216.
- Işıtan, S. (2014). Cailou çizgi film karakteri ile ilgili Türkçe resimli öykü kitaplarının biçimsel ve içerik özelliklerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(1), 191-204.
- İşçi, Y. (2003). Çocuğun sosyalleşmesinde aile televizyon ilişkisi. *Kurgu Dergisi*, 20(1), 143-147.
- Karaboğa, M. T. (2019). Lise öğrencilerinin rol model tercihlerine ilişkin bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 363-391. Doi: 10.17860/mersinefd.537859
- Karaca, Y., Pekyaman, A. ve Güney, H. (2007). Ebeveynlerin televizyon reklam içeriklerinin çocuklar üzerindeki etkilerini etik açıdan algılamalarına yönelik bir araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 233-250.
- Kırık, A. M. (2013). Televizyonun gelişim çağı çocukları üzerindeki olumsuz etkileri ve ebeveynlerin kontrol sorunu. 21. *Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 189-198.
- Koçak, Ö. ve Göktaş, Y. (2018). Televizyon ve çizgi film: Okul öncesi çocukların ve ebeveynlerinin izleme alışkanlıkları. 27. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi, Antalya. Erişim adresi: <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/ICES-UEBK-TamMetin.pdf>
- Kurt, Ö., Fazlıoğlu, Y. ve Varma, E. (2020). A research into the values within values education in cartoons that preschool children mostly watch. *European Journal of Education Studies*, 7(11), 368-389. <http://dx.doi.org/10.46827/ejes.v7i11.3362>
- Lieberman, D. A., Fisk, M. C. Ve Biely, E. (2009). Digital games for young children ages three to six: From research to design. *Computers in the Schools*, 26(4), 299-313.
- Mangır, M. ve Baran, G. (1990). Çocukta rol değişimi ve cinsel kimliğin kazanılması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 76(14), 66-72.
- Mete, U. (2014). *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60–72 aylık çocuklar ve annelerinin televizyondaki çizgi filmler ile ilgili görüşlerinin incelenmesi (Batman ili örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Mutlu, G. (2020). Türk akademisyenlerin yağmacı dergilere ilişkin görüşleri: Bir nitel betimsel çalışma. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 107-134. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.6m>

- Oruç, C., Tecim, E. ve Özyürek, H. (2011). Okul öncesi dönem çocuğunun kişilik gelişiminde rol modellik ve çizgi filmler. *EKEV Akademi Dergisi*, 15(48), 281-297.
- Oyero, O. ve Oyesomi, K., O. (2014). Perceived influence of television cartoons on Nigerian children's social behaviour. *Estudos em Comunicação*, 0(17), 91-116.
- Özakar, S. ve Koçak, C. (2012). Kitle iletişim araçlarından televizyonun 3-6 yaş grubundaki çocukların davranışları üzerine etkisi. *Yeni Symposium*, 50(1), 31-40.
- Özen, Ö. ve Kartelli, F. (2017). Türkiye'de yayın yapan çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerdeki şiddet olgusunun analizi. *Marmara İletişim Dergisi*, 0(27), 81-93. 10.17829/midr.20172729523
- Öztürk, C. ve Karayağız, G. (2007). Çocuk ve televizyon. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 1(2), 81-85.
- Öztürk Samur, A., Durak Demirhan, T., Soydan, S. ve Önkol, L. (2014). Pepee çizgi filminin ebeveyn öğretmen ve çocuk gözüyle değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 151-166.
- Sakız, G. (2013). Başarıda anahtar kelime: Öz-yeterlik. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 185-210.
- Semiz Türkoğlu, H. ve Türkoğlu, S. (2022). Çizgi filmlerde toplumsal cinsiyet rolleri, kalıp yargılar ve karakterlerin kurgu dağılımı üzerine bir analiz: TRT Çocuk kanalı örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 0(49), 48-65. doi: 10.52642/susbed.1111484
- Şentürk, M. ve Turğut, M. (2011). Televizyon programları, reklamlar ve çocuklar. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 7(27), 63-88.
- Temizyürek, F. ve Acar, Ü. (2014). Çizgi filmlerdeki subliminal mesajların çocuklar üzerindeki etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 3(3), 25-39.
- Tokgöz, O. (1984). Kitle iletişim araçlarının istenilmeden öğrenmede rolü ve önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 8(47), 23-28.
- Türkkent, E. (2012). *Okul öncesi dönem çocuklarının televizyondan etkilenmeleri konusunda anne ve öğretmen görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Türkmen, N. (2012). Çizgi filmlerin kültür aktarımındaki rolü ve Pepee. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(2), 139-158.
- Uluyağcı, C. ve Yılmaz, R. A. (2007). Televizyon reklamlarında çocuğa ilişkin toplumsal cinsiyet rollerinin sunumu. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 0(6), 141-155.
- Ünlü, S. (1989). Çocuğun toplumsallaşmasında TV'nin etkisi. *Okul Öncesi Eğitim Dergisi*, 0(38), 4-9.
- Wijethilaka, T. S. (2020). *Effect of cartoons on children*. Jurnal Ilmiah. SriLanka. University of Moartuwa.
- Yağlı, A. (2013). Çocuğun eğitiminde ve sosyal gelişiminde çizgi filmlerin rolü Caillou ve Pepee örneği. *Turkish Studies*, 8(10), 707-719. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5965>
- Yalın Uçar, M. (2012). Öğretmenlik uygulamasına ilişkin durum çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2637-2660.
- Yavuzer, H. (1996). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazıcı, E., Yaman Baydar, İ. ve Kandır, A. (2019). Çizgi film ve çocuk: Ebeveyn görüşleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 10-19.
- Yetim, G. ve Sarıçam, H. (2016). Çizgi film programlarının çocuklara etkisi konusunda ailelerin bilgi ve farkındalık düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(11), 341-364.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C. (2016). 3-6 yaş çocuklarının tercih ettikleri çizgi filmlerdeki şiddet içeriklerinin analizi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 698-716. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2016.16.2-5000194950>
- Yıldız Akkuş, S., Yilmazer, Y., Şahinöz, A. ve Sucaklı, İ. (2015). 3-60 ay arası çocukların televizyon izleme alışkanlıklarının incelenmesi. *Uluslararası Katılımlı III. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara*.